

Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék

DIPLOMÁCIAI ÉS KONZULI KAPCSOLATOK JOGA

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az
Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

A tiszteletbeli konzul

Dr. Sziebig Orsolya Johanna

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tanulási útmutató

Tananyag hossza: 21 dia

Tartalom:

3-5. oldal	Története, jelentősége
6. oldal	Ki a tiszteletbeli konzul?
7. oldal	Miért tiszteletbeli konzul?
8-11. oldal	Jelölés és kinevezés
12-14. oldal	Tiszteletbeli konzul működése
15. oldal	Tiszteletbeli konzuli megbízás megszűnése
16-21. oldal	Tiszteletbeli konzul feladatai
22-24. oldal	Mentességek, kiváltások, képviselet védelme

Áttekintésre szánt javasolt minimum időtartam: fél óra

Tanulásra szánt javasolt minimum időtartam: 1 óra

A tananyagot **fogalomtár** és **önellenőrző kérdések** egészítik ki.

Fogalomtár *elsajátítására* szánt javasolt minimum időtartam: fél óra

Története, jelentősége

- Gyökerei az ókorba nyúlnak vissza
- Sokáig a szokásjog volt meghatározó, ma a konzuli kapcsolatokról szóló **1963. évi Bécsi Egyezmény** az irányadó
- Feladatai nem különböznek a konzul feladataitól: érdekképviselő
- Hivatásos konzuli intézmény a XVIII. század végén jött létre, hivatalosan Franciaország alkalmazott először konzulokat
- Lényegi feladatok és kötelezettségek tekintetében nem volt jelentős különbség a tiszteletbeli és hivatalos konzulok között
- A magyar konzulátusok száma 1937-re elérte a 106-ot, ebből 89 tiszteletbeli konzulátus volt
- A II. vh. előtt jelentős volt a tiszteletbeli konzulok száma Közép- és Dél-Amerikában, Ázsiában

Története, jelentősége

- A szocializmus idején, 1950-től nem működhetett tiszteletbeli konzuli intézmény (jogszabályi tiltás miatt)
- 1988-ban egy külügyminisztériumi rendelet újította fel a gyakorlatilag megszüntetett tiszteletbeli konzuli hálózatot
- Tiszteletbeli konzulokra vonatkozó jogforrások
 - 1963. évi Bécsi Egyezmény a konzuli kapcsolatokról és az azt kihirdető 1987. évi 13. tvr.
 - a tiszteletbeli konzulok küldéséről és fogadásáról szóló 2/1995. KÜM rendelet és a 4/1995. KÜM utasítás
- A hivatásos és tiszteletbeli konzulok jogosultságai eltérnek egymástól
- 1963. évi Egyezmény a hivatásos és a tiszteletbeli konzulok kategóriáját külön kezeli

Története, jelentősége

- Tiszteletbeli konzul intézménye újra „virágkorát” éri, ennek oka a kommunikációs lehetőségek folyamatos fejlesztése és a külügyi szolgálatokba fektetett pénzügyi eszközök csökkentése
- Tiszteletbeli konzulok képesek a hivatásos konzulokat tehermentesíteni, sok esetben helyettesíteni
- Magyarországnak a világ számos országában (több mint 40 államban) nincs hivatásos külképviselete
- Több mint 200 tiszteletbeli konzuli képviselő biztosítja a konzuli jelenlétet, a világ 100 országában (a tiszteletbeli konzulok jelentős része magyar állampolgár vagy magyar származású)
- A fogadó országokban jelentős szerepet töltenek be a gazdasági, tudományos, kulturális és idegenforgalmi életben

Ki a tiszteletbeli konzul?

A tiszteletbeli konzul a nemzetközi kapcsolatok egyik szereplője. Az esetek döntő többségében a saját állampolgárságának megfelelő államban (fogadó állam) és annak hivatalos egyetértésével tevékenykedik egy másik állam (küldő/kinevező állam) érdekében, az utóbbi állampolgárai, jogi személyei és kereskedelmi, gazdasági érdekei támogatására. Fontos szerepet játszik a kulturális, oktatási, tudományos, sport – és idegenforgalmi kapcsolatok előmozdításában is.

Miért „tiszteletbeli” konzul?

- Tevékenységéért anyagi juttatásban nem részesül
- Felkérésének alapja személyes tekintélye, befolyása, feddhetetlensége, gyakran vagyona
- Fontos a küldő és fogadó államhoz való kötődése (pl. származás, szakma, kutatási terület, nyelvismeret, esetleg állampolgárság)

Magyarország tiszteletbeli konzuli tisztviselői

- A kinevezés folyamata
 - Jelölés a tisztségre
 - Kinevezés
 - Működés megkezdése
- Működés megszűnése

A Magyar Köztársaság tiszteletbeli konzuli tisztviselőjének a fogadó vagy harmadik állam azon állampolgára, illetőleg a fogadó államban élő az a magyar állampolgár jelölhető,

- aki közmegbecsülést élvez,
- továbbá társadalmi állása, vagyoni helyzete, büntetlen előélete, képzettsége révén

alkalmas az e tisztséggel járó feladatok teljesítésére, és vállalja azok ellátását.

Kinevezés egyéb feltételei

- A díjazás nélküli működést lehetővé tevő anyagi helyzet
- Megfelelő képzettség
- Nyelvtudás (pl. magyar tiszteletbeli konzul esetében: magyar és a fogadó állam hivatalos nyelvének/nyelveinek ismerete)
- Egy személy egy állam részére láthat el tiszteletbeli konzuli tevékenységet (kivételes esetben, rendkívüli esetekben van lehetőség ilyen személy jelölésére és kinevezésére)

Jelölés és kinevezés

A kinevezésre a fogadó államban működő

- diplomáciai vagy konzuli képviselet vezetője,
- miniszter, országos hatáskörű szerv vezetője vagy országos szintű érdekképviselési szerv vezetője

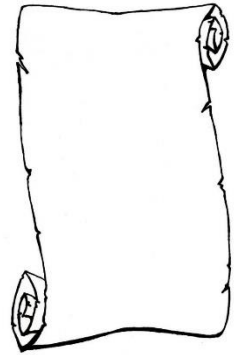
tesz **javaslatot** a külügyminiszternek.

Fogadó államban működő diplomáciai vagy konzuli **képviselet** feladatai: előzetes tájékozódás (ha megfelel a jelölt a jogszabályi feltételeknek, vállalja-e) és személyi javaslattevés.

Magyarország területén működő tiszteletbeli konzulok

A Magyar Köztársaság területére kijelölt tiszteletbeli konzuli tisztviselő elfogadását tanúsító felhatalmazást (*exequatur*) a Külügyminisztérium állítja ki, s a külügyminiszter írja alá.

Jelölés és kinevezés

A jelölést minden esetben meg kell indokolni pl. a jelölt kapcsolata a fogadó országban élő magyar közösséggel.

A diplomáciai képviselet a fogadó állam előzetes hozzájárulását kéri (jegyzékben).

Az irányítási jogkört gyakorló külképviselet vezetője felkéri a jelöltet a tiszteletbeli konzuli tisztségre.

A tiszteletbeli konzuljelölt írásban megerősíti a kinevezés elfogadása iránti szándékot.

A tiszteletbeli konzult - meghatározatlan időtartamra - a **külügyminiszter nevezi ki**, s részére okiratot állít ki, amely tanúsítja e minőségét, tartalmazza a vezeték és utónevét, a kategóriát és osztályát, amelybe tartozik, valamint az általa vezetett konzuli képviselet konzuli kerületét, székhelyét és az ellátandó feladatok körét. → *kinevezési okmány*

A kinevezési okiratot a Külügyminisztérium diplomáciai vagy más megfelelő úton továbbítja a fogadó állam kormányához.

A működés megkezdése

- A tiszteletbeli konzul a fogadó állam részéről történt elfogadást tanúsító felhatalmazás (*exequatur*) kézhezvétele után kezdheti meg működését (kivételes esetben és a fogadó állam kifejezett hozzájárulása mellett ez előtt is).
- *Ünnepélyes nyilatkozat*

A tiszteletbeli konzul a kinevezését követően a külügyminiszter vagy megbízottja jelenlétében ünnepélyes nyilatkozatot tesz arról, hogy a tisztségével járó feladatokat és kötelezettségeket maradéktalanul teljesíti, tiszteletben tartja a titokvédelmi jogszabályokat, s e nyilatkozatot tartalmazó okiratot saját kezű aláírásával látja el.

A működés megkezdése

- Fogadó állam külügyminisztériumával **közlik**: a tiszteletbeli konzul mikor kezdi meg működését, megküldik aláírását, kézjegyet, bélyegzőlenyomatának mintáját
- **Működésének irányítása**: a külügyminiszter az általa ezzel megbízott diplomáciai vagy konzuli képviselő vezetője útján
- A tiszteletbeli konzul által vezetett konzuli képviselő **rangját** a fogadó állam hozzájárulásával a külügyminiszter állapítja meg: főkonzul, konzul, alkonzul, konzuli ügyintéző (befolyásolja pl. ott élő magyar állampolgárok száma, küldő és fogadó állam közötti gazdasági, tudományos, kulturális kapcsolatok)
- A tiszteletbeli konzul **hatásköre** a konzuli kerületben nem kizárólagos, ott párhuzamosan hivatalos diplomáciai vagy konzuli képviselő is tevékenykedhet

A működés szüneteltetése

- Lehetőség van a konzuli működés szüneteltetésére:
 - 3 hónapnál **rövidebb** ideig (betegség vagy egyéb elháríthatatlan ok)
 - 3 hónapnál hosszabb időre csak az irányítást gyakorló képviselet vezetőjének előzetes írásbeli **engedélyével**
 - 6 hónapnál rövidebb időre a Külügyminisztérium is elrendelheti, ha az irányító képviselvezető javaslata alapján a működési feltételek kivizsgálásának szükségessége merül fel. Ezután a Külügyminisztérium dönt a működés folytatásáról vagy a kinevezés visszavonásáról.
- A működés szüneteltetésének tényét, várható időtartamát az irányító diplomáciai képviselet **közli** a fogadó állam külügyminisztériumával.

Kinevezés megszűnése

- A tiszteletbeli konzuli kinevezés megszűnik:
 - Tisztviselő **halálával**
 - Tisztviselő **lemondásával**
 - Kinevezés **visszavonásával**: külügyminiszter jogköre
 - A tiszteletbeli konzul működéséhez további érdek nem fűződik
 - A fogadó állam az *exequaturt* visszavonja
 - A tiszteletbeli konzul ismételten figyelmen kívül hagyja az irányadó képviselő vezetőjének utasítását
 - Előzetes engedély nélkül 3 hónapnál hosszabb időre megszünteti működését
 - Ismételten vagy súlyosan sérti a magyar vagy a fogadó állam jogszabályait, illetve, ha büntető eljárás indul ellene
 - Tisztségével összeegyeztethetetlen a magatartása
 - Betegség vagy más okok tartósan akadályozzák a munkájában

A tiszteletbeli konzul feladatköre

A tiszteletbeli konzul **feladatai**, amennyiben a kinevezés során adott megbízás ennél szűkebb kört nem állapít meg, a következők:

- a) a nemzetközi jog által megengedett keretek között védelmezi a Magyar Köztársaság, valamint állampolgárai, jogi személyei és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetei **érdekeit** a fogadó államban,
- b) az Egyezmény rendelkezéseivel összhangban előmozdítja a Magyar Köztársaság és a fogadó állam közötti kereskedelmi, gazdasági, idegenforgalmi, kulturális és tudományos **kapcsolatok** fejlesztését,
- c) minden megengedett módon **tájékozódik** a fogadó állam kereskedelmi, gazdasági, idegenforgalmi, kulturális és tudományos életének viszonyairól, ezekről jelentést tesz a külügyminiszternek, továbbá felvilágosítást ad az érdekelt személyeknek,
- d) a fogadó állam jogszabályainak megfelelően **védelmezi** a Magyar Köztársaság állampolgárainak, jogi személyeinek és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteinek érdekeit a fogadó állam területén folyó **hagyatéki ügyekben**,

A tiszteletbeli konzul feladatköre

e) a fogadó állam jogszabályai által megszabott keretek között védelmezi a Magyar Köztársaság **kiskorú és cselekvőképtelen állampolgárainak érdekeit** különösen, ha számukra gyámság vagy gondnokság elrendelése szükséges,

f) a fogadó államban hatályban lévő gyakorlat és eljárási szabályok figyelembevételével képviseli a Magyar Köztársaság állampolgárait vagy intézkedéseket tesz megfelelő **képviseletük** biztosítására a fogadó állam bíróságai vagy más hatóságai előtt, azért, hogy a fogadó állam jogszabályainak megfelelően ideiglenes intézkedések hozatalát kérjék ezen állampolgárok jogainak és érdekeinek megóvására, amennyiben azok távollétük vagy bármely más ok miatt **jogaikat és érdekeiket nem tudják időben megvédeni,**

g) segítséget és támogatást nyújt a Magyar Köztársaság állampolgárai, jogi személyei és jogi személyiséggel nem rendelkező **szervezetei** részére,

h) segítséget nyújt a magyar felségjelű tengeri és folyami **hajóknak,** valamint a küldő államban lajstromozott **repülőgépeknek** és ezek **személyzetének.**

Útlevel-ügyintézés

A tiszteletbeli konzul a konzuli kerületében állandó lakóhellyel rendelkező vagy ott tartózkodó személytől - a személyazonosítás megfelelő elvégzése után - magyar útlevel, továbbá magyarországi beutazásra, illetőleg tartózkodásra jogosító **engedély iránti kérelmet vehet át**. A kérelmet, annak jogszabályban előírt mellékleteit és díját a tiszteletbeli konzul három napon belül **megküldi** az irányítási jogkört gyakorló diplomáciai vagy konzuli képviselőnek

Jelentéstételi kötelezettség

- Nincsen politikai jelentéstételi kötelezettsége
- Konzuli tevékenységéről, magyar vonatkozású eseményekről, pénzügyi elszámolásáról évente **jelent** az irányadó missziónak, amely felterjeszti a Külügyminisztériumnak
- Tájékoztatási kötelezettség - köteles haladéktalanul tájékoztatni a külügyminisztert, ha őt harmadik állam szintén tiszteletbeli konzuli tevékenységre kéri fel

Működés tárgyi feltételei

- A tiszteletbeli konzul **saját költségén** biztosítja az általa vezetett konzuli képviselet helyiségeit, berendezését és felszerelését, illetőleg feladatai ellátását
- A Külügyminisztérium - szükség esetén - a tiszteletbeli konzullal még kinevezése előtt **szerződésben** állapodik meg a tiszteletbeli konzul működésének anyagi-pénzügyi feltételeiről.
- A tiszteletbeli konzuli tisztviselő által vezetett konzuli képviselet részére az irányítási jogkört gyakorló diplomáciai vagy konzuli képviselet **biztosítja**:
 - a) a képviselet hivatalos bélyegzőjét,
 - b) a Magyar Köztársaság állami zászlóját,
 - c) a Magyar Köztársaság címerét, valamint a képviselet megnevezését magyar nyelven és a fogadó állam nyelvén feltüntető címerpajzsot,
 - d) a Magyar Köztársaság tiszteletbeli konzuli tisztviselői részére kiadott konzuli irányelveket és a tiszteletbeli konzul feladatainak ellátásához szükséges más útmutatásokat
 - e) a konzuli feladatok ellátásához elengedhetetlenül szükséges magyar jogszabályokat, a konzuli cselekmények nyilvántartási naplóit, továbbá tájékoztatást ad a magyar gazdasági, kereskedelmi, kulturális, tudományos és idegenforgalmi tevékenységről

Működés pénzügyi feltételei

- A tiszteletbeli konzul e tevékenységéért **díjazásra nem jogosult**; működése során jogszabályban megállapított díjakat és illetékeket szed.
- De: konzuli díjak szükséges hányadát az e minőségében történő működése során keletkezett indokolt és igazolt **költségei** fedezésére fordíthatja (pl. a hivatalos ügyben felmerült postaköltség, konzuli kölcsön, utazási költségek).
- Az irányítási jogkört gyakorló diplomáciai vagy konzuli képviselőt vezetőjének évente **pénzügyi elszámolást** nyújt be.

A konzuli díjbevételeknek a költségtérítést követően fennmaradó hányadát a tiszteletbeli konzul köteles a működésének irányítását ellátó diplomáciai

vagy konzuli képviselőnek átutalni.

- **Pótlólagos költségtérítési igény:**

- Rendkívüli társadalmi változás, háború, természeti katasztrófa miatt a magyar bajbajutottak, áldozatok száma jelentősen megnövekszik;
- A szerződésben nevesített hivatali költségeinek összege meghaladja a konzuli díjbevétel összegét.

Mentességek, kiváltságok, a képviselet védelme

- Mentességei és kiváltságai **szerényebbek** a hivatásos konzulokénál
- Ok: a tiszteletbeli konzul többnyire a fogadó állam állampolgára, állandó lakosa
- A küldő állam megbízásából teljesített feladatai tekintetében illeti meg a polgári és államigazgatási joghatóság, valamint a vallomástétel alóli **mentesség**.
- A **vallomást** megtagadhatja a hivatali tevékenységével kapcsolatos tényekről.
- Büntetőeljárásban **részt kell vennie**.
- Ha a küldő vagy harmadik állam polgára, a tiszteletbeli konzuli minőségben **mentes** a külföldiek nyilvántartásba vétele és a tartózkodási engedélyre vonatkozó kötelezettség alól.

Mentességek, kiváltságok, a képviselet védelme

- A tiszteletbeli konzuli hivataláért kapott költségtérítése és ezzel kapcsolatos esetleges járandóságai **adómentesek**.
- Konzuli feladatai tekintetében **mentes** a személyes szolgálat, a közmunka, katonai terhek és igénybevétel, a beszolgáltatás és a beszállásolás alól.
- A tiszteletbeli konzuli alkalmazottat is megilleti a **joghatóság alóli mentesség**, de a tanúskodást nem tagadhatja meg. A kisegítő személyzet kapcsán a képviselet vezetőjét értesíteni kell az ellenük induló esetleges büntetőeljárásról. A magánszemélyzet és a családtagok semmilyen mentességben nem részesülnek.
- A fogadó állam köteles a hivatalos helyiségeket a behatolás és kártétel ellen **megvédeni**.
- A tiszteletbeli konzul **irattára** elkülönítve is, minden esetben sérthetetlen
- A tiszteletbeli konzuli hivatal helyisége, ha tulajdonosa, bérlője a küldő állam, mentesek az országos, regionális, közösségi **adó és illetékek** alól.

- *A tananyagban felhasznált képek online megtalálhatók és szabadon hozzáférhetőek.
- *A tananyag kizárólag oktatási célból készült.
- *A tananyag a Szerző saját szellemi terméke, forrásként az adott tárgyhoz megjelölt kötelező irodalmi források kerültek felhasználásra.

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az
Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE